

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
 Глухівського НПУ ім. О. Довженка

 Марина ХРОЛЕНКО
 ім'я, прізвище
 «22» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 013 Початкова освіта

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма: «Початкова освіта», «Початкова освіта та інформатика», «Початкова освіта та психологія»

Статус: цикл професійної підготовки, нормативна навчальна дисципліна

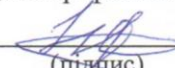
Структурні підрозділи (факультети, ННІ, кафедри), відповідальні за реалізацію навчальної дисципліни: навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра: теорії і методики початкової освіти

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин					Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Самостійна робота	Залік	Екзамени
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття			
Денна	2	4	4	120	54	20	18	16	66		Е
Заочна	2	4	4	120	12	6	2	4	108		Е

Робочу програму навчальної дисципліни складено відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, професійних стандартів за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», ОПП підготовки бакалаврів за спеціальністю 013 Початкова освіта, навчального плану, навчальної програми)

Укладач робочої програми: Вікторія АТОРІНА, доктор філософії

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

кафедрою теорії і методики початкової освіти

протокол від «28» 08 2024 року № 1

Завідувач кафедри кандидат педагогічних наук, доцент

Тетяна ЗЕНЧЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІ педагогіки та психології

протокол від «28» 08 2024 року № 9

Голова вченої ради ННІ педагогіки та психології

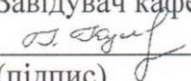
кандидат педагогічних наук, доцент Андрій ШЕРУДИЛО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету дошкільної освіти

протокол від «27» серпня 2024 року № 1

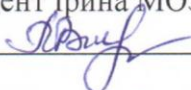
Завідувач кафедри Інна КУЛІШ, кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

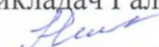
ПОГОДЖЕНО

Гаранти освітніх програм:

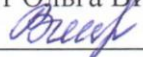
кандидат педагогічних наук, доцент Ірина МОЗУЛЬ

кандидат педагогічних наук, ст. викладач Галина НЕПОМНЯЦА

кандидат педагогічних наук, доцент Ольга ВИШНИК

Пояснювальна записка

Важлива роль у формуванні особистості належить учителю початкової школи, адже саме він закладає фундаментальні основи освіченості, духовності, культури та естетичного досвіду дитини. Навчальна дисципліна «Образотворче мистецтво з методикою навчання» сприяє формуванню естетичних цінностей, творчих здібностей та загальнокультурної компетентності у студентів. Дисципліна забезпечує майбутніх педагогів знаннями, вміннями та навичками, необхідними для викладання образотворчого мистецтва у закладах загальної середньої освіти, а також для інтеграції мистецьких методів у освітній процес.

Мета дисципліни: формування у студентів ціннісного ставлення до мистецтва з врахуванням сучасних та наукових концепцій мистецької освіти у контексті НУШ; забезпечення художньо-естетичного розвитку особистості засобами мистецтва; розвиток вміння аналізувати твори мистецтва; формування в майбутніх вчителів початкової школи культурологічної, мистецької та інших компетентностей.

Завдання дисципліни:

Формування

- емоційно-естетичного досвіду студентів, культури почуттів, елементарних світоглядних орієнтацій та оцінних суджень, основ національної та громадянської свідомості;
- художньої компетентності студентів у процесі засвоєння основ образотворчої грамоти;
- елементарних умінь та навичок використовувати художні техніки та матеріали, засоби художньої виразності у власній творчій діяльності;

розвиток

- чуттєво-емоційної сфери, здатності розуміти та інтерпретувати твори мистецтва, оцінювати естетичні явища;
- універсальних особистісних якостей та здібностей: образного мислення, уяви, фантазії, спостережливості, зорової пам'яті, художнього смаку та сприйняття кольору, форми, ритму, фактури поверхні тощо;
- художньо-практичних умінь, навичок та вміння використовувати набуті знання у самостійній художній діяльності;

засвоєння

- знань про образотворче мистецтво та його роль у житті суспільства, культурному середовищі;
- основних понять з курсу образотворчого мистецтва через сприйняття композиції, форми, кольору, об'єму, простору, руху тощо;
- елементарних знань про специфіку художньо-образної мови різних видів образотворчого мистецтва та виразальні можливості художніх технік і матеріалів.

Студенти спеціальності 013 Початкова освіта опановують навчальну дисципліну «Образотворче мистецтво з методикою навчання» після засвоєння таких дисциплін: «Історія та культура України», «Філософія», «Вступ до спеціальності та загальні основи педагогіки», «Методика навчання технологічної освітньої галузі», «Дитяча література» та інших.

Пререквізити: Дитяча література, Теорія і практика навчання і виховання з основами школознавства, Психологія вікова й педагогічна, Методика навчання технологічної освітньої галузі.

Постреквізити: Виробнича педагогічна практика, Педагогічна практика на робочому місці вчителя початкових класів, Атестаційний іспит із методик початкової освіти.

Майбутні вчителі початкових класів повинні оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі початкової освіти, психологічної підтримки, супроводу, з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК – 9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності:

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-5. Здатність до проєктування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Після вивчення дисципліни в студентів мають бути сформовані такі **програмні результати навчання:**

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

ПР-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

Опанування дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання» в системі підготовки майбутнього вчителя учнів початкових класів передбачає різні форми і види навчальної роботи студентів: аудиторну (лекції, практичні та лабораторні заняття,) і самостійну.

Пропонована програма розрахована на 120 академічних годин: 20 годин лекцій, 16 годин практичних, 18 годин лабораторних занять, 66 годин самостійної роботи – для студентів денної форми навчання; 6 годин лекцій, 4 години практичних, 2 години лабораторних занять 108 годин самостійної роботи – для студентів заочної форми навчання. Вивчення студентами навчальної дисципліни завершується складанням екзамену.

Методи викладання:

• словесні; наочні; практичні; технологія мультимедійного навчання; технологія інтерактивного навчання.

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням, які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті <https://cutt.ly/I9sCvQH>)

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, проєктор); програмне (Microsoft Office: PowerPoint, Word); наочність (презентації у форматі PowerPoint).

Організаційні питання:

З огляду на внесення Глухівської територіальної громади до переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій, проведення лекційних, практичних занять здійснюватиметься за допомогою сервісів Zoom (платформа для проведення відеоконференцій, онлайнзанять, онлайнконсультацій (<https://zoom.us/>), Google (meet.google.com) із відображенням покликань в ел. розкладі;

- в асинхронному режимі – у Google Classroom.

Для студентів, які не мають змоги систематично виходити на зв'язок, буде забезпечено освітню комунікацію через Viber:

Аторіна Вікторія Миколаївна, т. +380985945235, atorina@gnpu.edu.ua

Організаційні та навчальні обов'язки студентів:

- відвідувати лекції та практичні заняття;
- брати участь у практичних заняттях під час обговорення теоретичних питань, виконання колективних та індивідуальних завдань, тестування тощо;
- аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття, якщо вона не збігається з думкою викладача;
- самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, складати конспекти, таблиці, схеми, виконувати завдання різного рівня складності;
- виконувати завдання тематичного контролю, брати участь у підсумковому тестуванні;
- у разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом освітнього компоненту;
- у випадку незгоди з отриманою оцінкою мати право на перескладання тем;
- дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці в умовах невизначеності, під час повітряних тривог.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, бесіда); **наочні** (ілюстрування за допомогою електронного опорного конспекту); **практико-теоретичні** (вправи, моделювання життєвих ситуацій); **стимулювання навчальної діяльності** (навчальної дискусії, розв'язання проблемних ситуацій, інформаційно-комунікаційні, дедуктивні); **методи контролю і самоконтролю:** усного контролю, письмового контролю, метод тестового контролю.

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній освіті, які поширюються на нормативні та вибіркові компоненти, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням, які передбачені робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті <http://gnpu.edu.ua/images/dokumenty/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BD%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%83%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83.pdf>)

Основні поняття дисципліни: мистецтво, образотворче мистецтво, декоративно-прикладне мистецтво, малюнок, композиція, колір, живопис, пейзаж, традиційні техніки малювання, нетрадиційні техніки малювання, види мистецтва.

Опис навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»

Характеристика дисципліни	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти, назва ОПП	Академічний календар, види занять
кількість: - кредитів ECTS: 4; Загальний обсяг дисципліни: 120	Галузь знань: 01 Освіта /Педагогіка Спеціальність: 013 Початкова освіта Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський) Освітньо-професійна програма: Початкова освіта», «Початкова освіта та інформатика», «Початкова освіта та психологія»	Статус дисципліни: дисципліни професійної підготовки, нормативні навчальні дисципліни Курс: 2 Семестр: 4 Всього годин: - лекцій: 20 (д. ф. н.); 6 (з. ф. н.) - практичних: 16 (д. ф. н.) 4 (з. ф. н.) - лабораторних: 18 (д. ф. н.) 2 (з. ф. н.) СРС: 66 (д. ф. н.), 108 (з. ф. н.)

Структура залікових кредитів навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання»

Теми	Кількість годин, відведених на:				
	Аудиторні заняття			Самостійна робота студентів	
	Лекц.	Практ.	Лаб.		
Тема 1. Образотворче мистецтво з методикою навчання як педагогічна наука	Д.ф.н. 3.ф.н.	2 2	2 2		6 10
Тема 2. Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах.	Д.ф.н. 3.ф.н.	2	2	2	6 10
Тема 3. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.	Д.ф.н. 3.ф.н.	2	2	2/2	6 10
Тема 4. Урок образотворчого мистецтва у початкових класах. Контроль та оцінка навчальної діяльності учнів на уроці образотворчого мистецтва	Д.ф.н. 3.ф.н.	2 2	2 2	2	6 10
Тема 5. Зміст і методика позакласної, позаурочної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами	Д.ф.н. 3.ф.н.		2	2	6 10
Тема 6. Методика вивчення декоративно-прикладного	Д.ф.н. 3.ф.н.	2		2	6 10

мистецтва в початковій школі.					
Тема 7. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «композиція», «форма»	Д.ф.н. З.ф.н.	2	2	2	6 10
Тема 8. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «колір»	Д.ф.н. З.ф.н.	2	2		6 10
Тема 9. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «об'єм» і «простір»	Д.ф.н. З.ф.н.	2		2	6 10
Тема 10. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мистецтва в 1-4 класах	Д.ф.н. З.ф.н.	2	2	2	6 9

Тема 11. Особливості вивчення традиційних та художніх технік в сучасній початковій школі.	Д.ф.н. З.ф.н.	2 2		2	6 9
Всього:		20 год (д.ф.н.) 6 год (з.ф.н.)	16 год (д.ф.н.) 4 год (з.ф.н.)	18 год (д.ф.н.) 2 год (з.ф.н.)	66 год(д.ф.н.) 108 год (з.ф.н.)

**Зміст лекційного курсу навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво
з методикою навчання»**

Номер теми	Перелік змістових модулів, тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1.	Тема. Образотворче мистецтво з методикою навчання як педагогічна наука. План 1. Мета, завдання та предмет навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання». 2. Історія розвитку сучасної методики образотворчого мистецтва. 3. Роль принципів дидактики в освітньому процесі з образотворчого мистецтва у початковій школі. 4. Педагогічні умови навчання образотворчого мистецтва у початкових класах. 5. Методологічні засади навчання образотворчого мистецтва у початковій школі. Література Основна [1, 2]; Додаткова [1, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 31, 33, 34, 36]	2 год (д.ф.н.) / 2 год (з.ф.н.)
2.	Тема. Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах. План 1. Поняття про методи навчання образотворчого мистецтва та їх класифікація. 2. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за джерелом передачі та характером сприйняття інформації. 3. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за характером керівництва розумовою діяльністю учнів. 4. Інтерактивні методи навчання образотворчого мистецтва. 5. Методи наукового дослідження в галузі педагогіки мистецтва. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
3.	Тема. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. План 1. Слово вчителя у системі дидактичних засобів навчання образотворчого мистецтва. 2. Навчально-методичний комплект до уроків образотворчого мистецтва. 3. Демонстраційний матеріал до уроків образотворчого мистецтва. 4. ТЗН та сучасні технології навчання образотворчого мистецтва. 5. Оснащення кабінету образотворчого мистецтва у школі.	2 год (д.ф.н.)

	Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34]	
4.	Тема. Урок образотворчого мистецтва у початкових класах. Контроль та оцінка навчальної діяльності учнів на уроці образотворчого мистецтва. План 1. Урок - основна форма організації освітнього процесу з образотворчого мистецтва в 1-4 класах. 2. Типи уроків образотворчого мистецтва у початкових класах. 3. Дидактична структура уроку образотворчого мистецтва. Етапи уроку образотворчого мистецтва та їх зміст. 4. Зміст і дидактичні структури нетрадиційних уроків образотворчого мистецтва. 5. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності на уроці образотворчого мистецтва. 6. Контроль та оцінка навчальних досягнень учнів початкових класів з образотворчого мистецтва. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34]	2 год (д.ф.н.) 2 год (з.ф.н.)
5.	Тема. Зміст і методика позакласної, позаурочної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами. План 1. Мета та основні завдання естетичного виховання у позаурочній, позакласній роботі та позашкільних закладах освіти. 2. Принципи організації позаурочної, позакласної та позашкільної освіти з образотворчого мистецтва. 3. Позаурочна робота з образотворчого мистецтва у початкових класах. 4. Позакласна робота з образотворчого мистецтва з учнями молодшого шкільного віку. 5. Позашкільна освіта художньо-естетичного спрямування учнів початкової школи. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	Самостійне опрацювання
6.	Тема. Методика вивчення декоративно-прикладного мистецтва в початковій школі. План 1. Характерні ознаки декоративно-прикладного мистецтва. 2. Поняття народного орнаменту, його види, елементи, семантика. 3. Особливості сприйняття дітьми творів декоративно-прикладного мистецтва. 4. Зміст уроків у початковій школі з використанням декоративно-прикладного мистецтва України. 5. Методика проведення виконання декоративно-оформлювальних робіт з декоративно-прикладного мистецтва в початковій школі. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 28, 29, 33, 34, 35]	2 год (д.ф.н.)
7.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4	2 год (д.ф.н.)

	класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «композиція», «форма». План 1. Головні напрями і завдання художньої діяльності з питання «композиції» у початковій школі. 2. Систематизований обсяг програмових вимог до формування знань, умінь і уявлень молодших школярів з навчальної проблеми «композиція». 3. Формування поняття про композицію та основні її закономірності і засоби. 4. Зміст і методика уроків тематичного малювання у початкових класах. 5. Ознайомлення молодших школярів з мистецтвом оформлення книги. Методика виконання ескізу сюжетної композиції на теми дитячих казок. 6. Систематизований обсяг програмових вимог до формування знань, умінь і уявлень молодших школярів з навчальної проблеми «форма». 7. Методика відтворення форми предметів, конструкції, пропорцій. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34, 35]	
8.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «колір». План 1. Головні напрямки роботи за навчальною проблемою «колір» для 1-4 класів. 2. Систематизований обсяг знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно навчальної проблеми «колір». 3. Формування поняття про колір та його властивості у молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва. 4. Формування практичних навичок роботи з різними художніми матеріалами під час виконання вправ на розвиток відчуття кольору молодших школярів. 5. Методика кольорового вирішення предметів умовно-плоскої та об'ємної форми у початкових класах. 6. Формування навички емоційно-естетичної оцінки колориту художніх творів на уроках-бесідах про мистецтво. 7. Усвідомлення молодшими школярами ролі кольорових сполучень у декоративних роботах. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	
9.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «об'єм» і «простір». План 1. Навчально-творчі завдання з ліплення у початкових класах. 2. Систематизований обсяг знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно проблеми «об'єм». 3. Формування поняття про скульптуру і ліплення у молодших школярів. 4. Матеріали та приладдя для роботи з ліплення у початковій школі. 5. Способи і прийоми ліплення об'ємних виробів з глини і пластиліну. 6. Методика навчання ліплення у початкових класах. 7. Систематизований обсяг знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно проблеми «простір». 8. Методика навчання передачі простору в дитячих роботах. Література	2 год (д.ф.н.)

	Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	
10.	Тема. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мистецтва в 1-4 класах. План 1. Роль художнього сприймання в естетичному вихованні молодших школярів 2. Систематизований обсяг знань, умінь і уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно навчальної проблеми «сприймання». 3. Методика аналізу художніх творів різних жанрів на уроці образотворчого мистецтва в початкових класах. 4. Методика проведення уроків-бесід про образотворче мистецтво. 5. Ведення мистецтвознавчих словників на уроці сприймання мистецтва. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.) 2 год (з.ф.н.)
11.	Тема. Особливості вивчення традиційних та нетрадиційних художніх технік в сучасній початковій школі. План 1. Сутність поняття техніка в образотворчій діяльності. 2. Традиційні техніки малювання як засіб навчання образотворчого мистецтва в сучасній початковій школі. 3. Класифікація традиційних художніх технік образотворчого мистецтва. 4. Особливості використання нетрадиційних технік малювання на уроках образотворчого мистецтва за новою програмою. 5. Класифікація нетрадиційних матеріалів для організації та проведення занять з образотворчого мистецтва. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
Всього:		20 год (д.ф.н.) 6 год (з.ф.н.)

Зміст практичних занять навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»

№ з/п	Тема, зміст практичного заняття	Кількість годин
1.	Тема. Образотворче мистецтво з методикою навчання як педагогічна наука. План І. Обговорення основних питань теми. 1. Мета, завдання та предмет навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання». 2. Історія розвитку сучасної методики образотворчого мистецтва. 3. Роль принципів дидактики в освітньому процесі з образотворчого мистецтва у початковій школі. 4. Педагогічні умови навчання образотворчого мистецтва у початкових	2 год (д.ф.н.) / 2 год (з.ф.н.)

	класах. 5. Методологічні засади навчання образотворчого мистецтва у початковій школі. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2]; Додаткова [1, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 31, 33, 34, 36]	
2.	Тема. Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах. План I. Обговорення основних питань теми. 1. Поняття про методи навчання образотворчого мистецтва та їх класифікація. 2. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за джерелом передачі та характером сприйняття інформації. 3. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за характером керівництва розумовою діяльністю учнів. 4. Інтерактивні методи навчання образотворчого мистецтва. 5. Методи наукового дослідження в галузі педагогіки мистецтва. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
3.	Тема. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. План I. Обговорення основних питань теми. 1. Слово вчителя у системі дидактичних засобів навчання образотворчого мистецтва. 2. Навчально-методичний комплект до уроків образотворчого мистецтва. 3. Демонстраційний матеріал до уроків образотворчого мистецтва. 4. ТЗН та сучасні технології навчання образотворчого мистецтва. 5. Оснащення кабінету образотворчого мистецтва у школі II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
4.	Тема. Урок образотворчого мистецтва у початкових класах. Контроль та оцінка навчальної діяльності учнів на уроці образотворчого мистецтва. План I. Обговорення основних питань теми. 1. Урок - основна форма організації освітнього процесу з образотворчого мистецтва в 1-4 класах. 2. Типи уроків образотворчого мистецтва у початкових класах. 3. Дидактична структура уроку образотворчого мистецтва. Етапи уроку образотворчого мистецтва та їх зміст. 4. Зміст і дидактичні структури нетрадиційних уроків образотворчого	2 год (д.ф.н.) / 2 год (з.ф.н.)

	мистецтва. 5. Форми організації навчально-пізнавальної діяльності на уроці образотворчого мистецтва. 6. Контроль та оцінка навчальних досягнень учнів початкових класів з образотворчого мистецтва. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34]	
5.	Тема. Зміст і методика позакласної, позаурочної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами. План I. Обговорення основних питань теми. 1. Мета та основні завдання естетичного виховання у позаурочній, позакласній роботі та позашкільних закладах освіти. 2. Принципи організації позаурочної, позакласної та позашкільної освіти з образотворчого мистецтва. 3. Позаурочна робота з образотворчого мистецтва у початкових класах. 4. Позакласна робота з образотворчого мистецтва з учнями молодшого шкільного віку. 5. Позашкільна освіта художньо-естетичного спрямування учнів початкової школи. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
6.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «композиція», «форма». План I. Обговорення основних питань теми. 1. Головні напрями і завдання художньої діяльності з питання «композиції» у початковій школі. 2. Систематизований обсяг програмових вимог до формування знань, умінь і уявлень молодших школярів з навчальної проблеми «композиція». 3. Формування поняття про композицію та основні її закономірності і засоби. 4. Зміст і методика уроків тематичного малювання у початкових класах. 5. Ознайомлення молодших школярів з мистецтвом оформлення книги. Методика виконання ескізу сюжетної композиції на теми дитячих казок. 6. Систематизований обсяг програмових вимог до формування знань, умінь і уявлень молодших школярів з навчальної проблеми «форма». 7. Методика відтворення форми предметів, конструкції, пропорцій. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34, 35]	2 год (д.ф.н.)
7.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «колір».	2 год (д.ф.н.)

	План I. Обговорення основних питань теми. 1. Головні напрямки роботи за навчальною проблемою «колір» для 1-4 класів. 2. Систематизований обсяг знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно навчальної проблеми «колір». 3. Формування поняття про колір та його властивості у молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва. 4. Формування практичних навичок роботи з різними художніми матеріалами під час виконання вправ на розвиток відчуття кольору молодших школярів. 5. Методика кольорового вирішення предметів умовно-плоскої та об'ємної форми у початкових класах. 6. Формування навички емоційно-естетичної оцінки колориту художніх творів на уроках-бесідах про мистецтво. 7. Усвідомлення молодшими школярами ролі кольорових сполучень у декоративних роботах. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	
8.	Тема. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мистецтва в 1-4 класах. План I. Обговорення основних питань теми. 1. Роль художнього сприймання в естетичному вихованні молодших школярів. 2. Систематизований обсяг знань, умінь і уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно навчальної проблеми «сприймання». 3. Методика аналізу художніх творів різних жанрів на уроці образотворчого мистецтва в початкових класах. 4. Методика проведення уроків-бесід про образотворче мистецтво. 5. Ведення мистецтвознавчих словників на уроці сприймання мистецтва. II. Перевірка виконання завдань самостійної роботи. III. Підсумки заняття. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
Всього:		16 год (д.ф.н.) 4 год (з.ф.н.)

Зміст лабораторних занять навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання»

№ з/п	Тема, зміст лабораторного заняття	Кількість годин
1.	Тема. Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах. План 1. Інформаційно-рецептивний метод формування образотворчих знань, вмінь та навичок учнів 1-4 класів: а) організація обстеження, спостереження на уроках малювання з натури;	2 год (д.ф.н.)

	б) пояснення, бесіда, розповідь - методи формування образотворчих понять; в) демонстрація способів виконання дій, технічних прийомів роботи з різними художніми матеріалами. 2. Репродуктивний метод формування образотворчих вмінь та навичок практичної творчої діяльності учнів 1-4 класів: а) прийоми роботи з натури, по пам'яті, за уявою: начерк, ескіз, етюд; б) основні способи і прийоми передачі об'єму в ліпленні; в) доперспективний метод передачі простору; г) вправи на уроках образотворчого мистецтва: на оволодіння технічними прийомами роботи з різними художніми матеріалами; на оволодіння основами кольорознавства у початкових класах. 3. Дослідницькі та евристичні методики навчання образотворчої діяльності молодших школярів. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	
2.	Тема. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі. План 1. Аналіз навчально-методичного комплексу до уроків образотворчого мистецтва (Скласти список навчально-методичних матеріалів до уроків образотворчого мистецтва у початкових класах). 2. Аналіз структури та змісту підручників та навчально-методичних посібників з образотворчого мистецтва для 1-4 класів 3. Аналіз демонстраційного матеріалу до уроків образотворчого мистецтва (Дібрати дидактичний демонстраційний матеріал зорового, музичного та літературного ряду для уроків образотворчого мистецтва на теми: «Мистецтво навколо нас», «Сонячні барви золоті осені», «Карнавал тварин»). 4. Аналіз оснащення кабінету образотворчого мистецтва у школі. (Розробити схему кабінету образотворчого мистецтва з детальним описом навчально-методичних посібників та художніх матеріалів). Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
3.	Тема. Урок образотворчого мистецтва у початкових класах. Контроль та оцінка навчальної діяльності учнів на уроці образотворчого мистецтва. План 1. Розробити детальні конспекти уроків різних типів образотворчого мистецтва для 1-4 класів: - визначити освітні, розвивальні, виховні цілі уроку; - визначити ефективні методи, прийоми і форми організації навчання на кожному етапі уроку для досягнення означених цілей; - прокоментувати методику варіанту підготовки і проведення кожного етапу уроку щодо його психолого-дидактичної суті та предметного змісту. 2. Підготуватися до проведення уроків образотворчого мистецтва різних типів за пропонованою тематикою: - розробити плану-конспекту уроку образотворчого мистецтва в 1 класі (колективної творчої роботи) на тему: «Казкове місто»; - розробити плану-конспекту уроку образотворчого мистецтва в 3 класі (комбінованого) на тему: «Рукавичка» (ілюстрування); - розробити плану-конспекту уроку образотворчого мистецтва в 2 класі (самостійної творчої роботи) на тему: «Сонячні барви золоті осені».	2 год (д.ф.н.) 2 год (з.ф.н.)

	Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34]	
4.	Тема. Зміст і методика позакласної, позаурочної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами. План 1. Розкрити принципи організації позаурочної, позакласної та позашкільної освіти з образотворчого мистецтва 2. Підготуватися до проведення позакласного заходу з образотворчого мистецтва (клас за вибором). 3. Аналіз елементів музейної педагогіки у позакласній роботі з образотворчого мистецтва. (Підготувати повідомлення на тему: «Художньо-естетичне виховання учнів у шкільних музеях»). Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
5.	Тема. Методика вивчення декоративно-прикладного мистецтва в початковій школі. План 1. Характерні ознаки декоративно-прикладного мистецтва. 2. Поняття народного орнаменту, його види, елементи, семантика. 3. Особливості сприйняття дітьми творів декоративно-прикладного мистецтва. 4. Зміст уроків у початковій школі з використанням декоративно-прикладного мистецтва України. Проведення фрагменту уроку використанням декоративно-прикладного мистецтва. 5. Методика проведення виконання декоративно-оформлювальних робіт з декоративно-прикладного мистецтва в початковій школі. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 18, 19, 24, 28, 29, 33, 34, 35]	2 год (д.ф.н.)
6.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «композиція», «форма». План 1. З'ясувати систематизований обсяг знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва стосовно навчальної програми «композиція». 2. Словникова робота. Формування композиційних понять у молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва: а) поняття «композиція», «композиційна діяльність»; специфіка роботи над формуванням творчого задуму; робота художника-ілюстратора, будова книги, різновиди ілюстрацій; б) поняття «картинна площина», урівноваженість розмірів художніх образів і площини аркуша паперу; в) сюжетно-композиційний центр, підпорядкованість другорядних елементів композиції сюжетно-композиційному центру художнього твору; г) засоби композиційної виразності художнього твору: статика, динаміка, симетрія, асиметрія, ритм. 3. Вивчення послідовності виконання сюжетної композиції.	2 год (д.ф.н.)

	4. Демонстрація фрагментів уроків ілюстрування народної казки на одну з програмових тем: «Ходить гарбуз по городу» (1 клас), «Заєць та Їжак» (2 клас), «Колобок», «Івасик-телесик», «Коза-Дереза» (3 клас) з наступним виконанням творчої практичної роботи. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34, 35]	
7.	Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «об'єм» і «простір». План 1.Формування кольорознавчих понять у молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва: - Поняття про колір, його природу і властивості. Вплив повітряної перспективи на сприйняття кольору. - Кольоровий спектр, його утворення. - Основні та похідні від них кольори. Взаємодоповняльні кольори. (Утворіть похідні кольори з трьох основних. Вправу виконайте способом накладання одного основного кольору на інший, тобто способом лесування.). - Теплі та холодні кольори спектрального кола. - Хроматичні й ахроматичні кольори. Кольоровий тон, яскравість-насиченість хроматичних кольорів. - Гармонійні та контрастні поєднання кольорів. 2. Виконання вправ усного та практичного характеру на формування відчуття кольорів та їхніх відтінків («Відгадай колір», «Барви осені», «Відчуття тепло-холодності» та інших). 3. Демонстрація фрагменту уроку образотворчого мистецтва на тему «Райдужний місток» або «Квітка-семицвітка» за вибором студентів. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
8.	Тема. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мистецтва в 1-4 класах. План 1. Аналіз художніх творів різних жанрів на уроці образотворчого мистецтва в початкових класах. 2. Проведення фрагменту уроку-бесіди про образотворче мистецтво (клас за вибором). 3. Здійснити методичний аналіз уроків образотворчого мистецтва різних типів. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	2 год (д.ф.н.)
9.	Тема. Особливості вивчення традиційних та художніх технік в сучасній початковій школі. План 1. Проведення фрагменту уроку з нетрадиційних технік малювання (клас за вибором). 2. Здійснити методичний аналіз уроків образотворчого мистецтва з нетрадиційних технік малювання.	2 год (д.ф.н.)

	3. Малювання композицій за допомогою відбитків поролонових штампів, зім'ятого паперу, долоньок, пальців, ватяних паличок. Створення композицій «Квіти», «Кумедні звірята», «Весняні вітання», «Горобина». Зображення осіннього пейзажу за допомогою пластилінографії. Література Основна [1, 2, 3, 4, 5, 6]; Додаткова [6, 7, 8, 9, 11, 12, 17, 19, 24, 28, 29, 33, 34]	
Всього:		18 год (д.ф.н.) 2 год (з.ф.н.)

Зміст самостійної роботи

Номер теми і назва	Перелік завдань для самостійної роботи	Кількість годин								
Тема. Образотворче мистецтво з методикою навчання як педагогічна наука.	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Оформити глосарій до теми. 3. Розкрити особливості методики викладання образотворчого мистецтва в зарубіжній педагогіці.	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)								
Тема. Методи навчання образотворчого мистецтва у початкових класах.	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Оформити глосарій до теми. 3. Скласти таблицю методів навчання образотворчого мистецтва у початковій школі: <table><tr><td>Назва методу</td><td>Суть методу</td><td>Критерії вибору</td><td>Етап уроку</td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>	Назва методу	Суть методу	Критерії вибору	Етап уроку					6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)
Назва методу	Суть методу	Критерії вибору	Етап уроку							
Тема. Дидактичні засоби навчання на уроках образотворчого мистецтва в початковій школі.	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Оформити глосарій до теми. 3. Здійснити аналіз чинних підручників та посібників з образотворчого мистецтва для початкових класів. 4. Дібрати дидактичний демонстраційний матеріал зорового, музичного та літературного ряду для уроків образотворчого мистецтва на теми: «Мистецтво навколо нас», «Сонячні барви золотої осені», «Карнавал тварин».	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)								
Тема. Урок образотворчого мистецтва у початкових класах. Контроль та оцінка навчальної діяльності учнів на уроці образотворчого мистецтва.	1.Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2.Розробити конспект комбінованого уроку образотворчого мистецтва використанням ІКТ. 3. Підібрати репродукції картин і складання розповіді про жанри образотворчого мистецтва	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)								
Тема. Зміст і методика позакласної,	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення.	6 год. (д.ф.н.)								

позаурочної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва з молодшими школярами.	2. Оформити глосарій до теми. 3. Скласти план гуртка художньої творчості для учнів 2-го класу на I півріччя.	10 год. (з.ф.н.)
Тема. Методика вивчення декоративно-прикладного мистецтва в початковій школі.	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Оформити глосарій до теми. 3. Розробити фрагмент уроку з декоративно-прикладного мистецтва та підібрати наочний матеріал.	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)
Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «композиція», «форма».	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Оформити глосарій до теми. 3. Опрацювати основні етапи виконання тематичної композиції, ілюстрації до дитячого літературного твору. Написати пам'ятку-інструктаж для учнів початкової школи.	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)
Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «колір».	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Оформити глосарій до теми. 3. Розробити різні види підготовчих вправ для уроків образотворчого мистецтва з опанування кольору.	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)
Тема. Зміст і методика формування знань, умінь та уявлень учнів 1-4 класів у галузі образотворчого мистецтва з навчальних проблем «об'єм» і «простір».	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Скласти таблицю «Способи і прийоми ліплення». 3. Підготувати повідомлення про основні осередки народних керамічних виробів в Україні (Опішня, Гаварець, Косів, Яворів).	6 год. (д.ф.н.) 10 год. (з.ф.н.)
Тема. Зміст і методика сприймання естетичних явищ дійсності і творів образотворчого мист. в 1-4 класах.	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Підібрати репродукції картин і складання розповіді про жанри образотворчого мистецтва. 3. Написати опис картини пейзажного, побутового, історичного жанру за вибором.	6 год. (д.ф.н.) 9 год. (з.ф.н.)
Тема. Особливості вивчення традиційних та нетрадиційних художніх технік в сучасній початковій школі.	1. Опрацювання змісту теоретичних питань проблеми, підготовка до їх обговорення. 2. Підготувати презентацію на тему: «Традиційні та інноваційні техніки образотворчого мистецтва в початкових класах». 3. Навести приклади нетрадиційних технік малювання і визначити їхнє значення у розвитку художньо-творчих здібностей дітей.	6 год. (д.ф.н.) 9 год. (з.ф.н.)
Всього:		66 (д.ф.н.), 108 (з.ф.н.)

***Питання до екзамену з навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»***

1. Аналіз чинних програм з образотворчого мистецтва.
2. Аналіз та оцінка дитячих творчих робіт на уроках образотворчого мистецтва.
3. Види практичної роботи на уроках образотворчого мистецтва.
4. Вимоги до наочності на уроках образотворчого мистецтва. Типи, види наочності.
5. Вимоги до організації навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.
6. Відчуття форми та об'єму в учнів молодшого та середнього шкільного віку (сприймання та зображення).
7. Вікові психолого-педагогічні особливості образотворчої діяльності школярів.
8. Графічні вправи та графічні зображення на уроках образотворчого мистецтва.
9. Демонстраційний матеріал до уроків образотворчого мистецтва.
10. Дидактична структура уроку образотворчого мистецтва. Етапи уроку образотворчого мистецтва та їх зміст.
11. Дитячий малюнок як феномен художньої культури.
12. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за характером керівництва розумовою діяльністю учнів.
13. Зміст методів навчання образотворчого мистецтва за джерелом передачі та характером сприйняття інформації.
14. Зміст та вимоги програм образотворчого мистецтва. Структура змісту календарно-тематичного планування.
15. Зміст та науково-теоретичні засади навчання та виховання школярів в процесі занять образотворчим мистецтвом.
16. Зміст та реалізація навчальних образотворчих проблем «колір», «композиція».
17. Зміст та реалізація навчальних образотворчих проблем «простір та об'єм», «форма».
18. Інтерактивні методи навчання образотворчого мистецтва.
19. Історія методики викладання образотворчого мистецтва. Місце образотворчого мистецтва України в розвитку світової культури.
20. Календарно-тематичне планування уроків з образотворчого мистецтва. Вимоги до нього.
21. Колір як найважливіша проблема образотворчого мистецтва. Виразність, символіка кольору
22. Композиція, як основна образотворча проблема. Закони композиції.
23. Контроль та визначення рівня знань, умінь і навичок учнів. Критерії оцінки теоретичного рівня знань та практичних робіт.
24. Методика викладання образотворчого мистецтва у Стародавньому Єгипті, Римі та Греції.
25. Методика поетапного графічного (живописного) зображення.
26. Методика проведення позакласної роботи з образотворчого мистецтва.
27. Методика проведення уроків зображення з натури, по пам'яті, за уявою.
28. Методика роботи з папером: види, вправи. Розробити фрагмент уроку з виділенням навчального завдання «форма та об'єм» як домінуючого.
29. Методика розкриття основних положень образотворчої грамоти в різних видах художньої діяльності.
30. Методична система, методи, прийоми навчання образотворчому мистецтву в школі.
31. Методологічні засади викладання образотворчого мистецтва у початковій школі.

32. Навчальна науково-методична та організаційна робота вчителя образотворчого мистецтва.
33. Навчально-методичний комплект до уроків образотворчого мистецтва.
34. Нестандартні уроки образотворчого мистецтва.
35. Оснащення кабінету образотворчого мистецтва у школі.
36. Особливості етапів «актуалізації опорних знань» та «оголошення теми» на уроках образотворчого мистецтва.
37. Особливості етапів «оцінка та аналіз дитячих робіт», «підсумок та узагальнення» на уроках образотворчого мистецтва.
38. Особливості етапу «виклад нового матеріалу» на уроках образотворчого мистецтва
39. Особливості образотворчої діяльності учнів початкових класів.
40. Особливості пейзажного зображення на уроках образотворчого мистецтва у молодших класах.
41. Особливості проведення практичної роботи на уроках образотворчого мистецтва.
42. Педагогічний малюнок, його роль й задачі на уроках образотворчого мистецтва.
43. Педагогічні умови навчання образотворчого мистецтва у початкових класах.
44. Період становлення та розвиток радянської школи малювання та методів його викладання.
45. Планування та організація освітньої роботи з образотворчого мистецтва.
46. Поняття про методи навчання образотворчого мистецтва та їх класифікація.
47. Предмет, мета і завдання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» у загальноосвітній школі.
48. Принципи та методи навчання образотворчому мистецтву на сучасному етапі.
49. Професійна культура, майстерність та методична діяльність вчителя образотворчого мистецтва. Вимоги до нього.
50. Психолого-педагогічне обґрунтування методів викладання образотворчого мистецтва.
51. Психолого-педагогічні основи та методика сприймання творів мистецтва учнями молодшої школи.
52. Робота з фарбами: види, методика, вправи.
53. Розвиток відчуття форми та об'єму в учнів початкової та основної школи.
54. Розвиток просторових уявлень. Передача за допомогою кольору перспективи та об'єму.
55. Роль та функції мистецтва в житті суспільства та значення викладання образотворчого мистецтва в загальноосвітній школі.
56. Слово вчителя у системі дидактичних засобів навчання образотворчого мистецтва.
57. Специфіка, зміст та методика проведення уроків декоративного мистецтва у молодших класах.
58. Сутність принципів контролю та міцності знань, врахування вікових й індивідуальних особливостей на уроках образотворчого мистецтва.
59. Сутність принципів послідовності та систематичності на уроках образотворчого мистецтва.
60. Сутність принципів природовідповідності та культуровідповідності на уроках образотворчого мистецтва.
61. Сучасні напрямки викладання образотворчого мистецтва у школі та позашкільних закладах.
62. ТЗН та сучасні технології навчання образотворчого мистецтва.

63. Типи та види уроків образотворчого мистецтва.
 64. Типи уроків образотворчого мистецтва у початкових класах.
 65. Урок, як основна форма організації освітнього процесу з образотворчого мистецтва.
 66. Форми активізації художньо-пізнавальної та творчої діяльності на заняттях образотворчого циклу.
 67. Художні техніки та матеріали на уроках образотворчого мистецтва.

**Система оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
 (критерії оцінювання та шкала оцінювання)**

Розрахунок підсумкової оцінки (бала) за формами контролю (екзамен з навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво з методикою навчання»)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання рівня знань під час практичних занять; якості виконання самостійної роботи. Поточний контроль має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі екзамені.

Таблиця 1

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
 для студентів денної форми навчання**

Практичні та лабораторні заняття, самостійна робота										Модульний контроль	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 85										Максимальна кількість балів – 5	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ, СР №1	ПЗ, СР №2	ПЗ, СР №3	ПЗ, СР №4	ПЗ, СР №5	ПЗ, СР №6	ПЗ, СР №7	ПЗ, СР №8	Л №1	Л №2	МК №1	10
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
Л №3	Л №4	Л №5	Л №6	Л №7	Л №8	Л №9					
5	5	5	5	5	5	5					

Таблиця 2

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
для студентів заочної форми навчання**

Практичні та лабораторні заняття, самостійна робота										Модульни й контроль	Форма семестрової атестації – екзамен
Максимальна кількість балів – 85										Максимальна кількість балів – 5	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ, СР №1	ПЗ, СР №2	СР №3	СР №4	СР №5	СР №6	СР №7	СР №8	Л №1	СР №2	МК №1	10
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	
СР №3	СР №4	СР №5	СР №6	СР №7	СР №8	СР №9					
5	5	5	5	5	5	5					

Практичне, лабораторне заняття, самостійна робота оцінюється так:

4-5 бали – повна відповідь (більше 90% необхідної інформації), завдання виконані творчо, з коментуванням;

2-3 бали – повна/недостатньо повна відповідь на теоретичні запитання. Завдання виконані із зауваженнями;

1 бал – участь в обговоренні теоретичних питань практичної роботи. Завдання виконані частково (50%).

Оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни

«Образотворче мистецтво з методикою навчання»

Модульний контроль проводиться у вигляді тестів. Кожен варіант містить 25 запитань. Правильна відповідь на 1 запитання оцінюється в 4 бали (у сумі за 25 правильних відповідей здобувач освіти отримує 100 балів). Приведення у відповідність кількості правильних відповідей до оцінки ECTS і накопичувальної системи подано в таблиці 3.

Таблиця 3

Оцінка ECTS/	Бали за 100 бальною системою	Бали за накопичувальною системою (д.ф.н., з.ф.н.)	Рівні навчальних досягнень студентів	Кількість правильних відповідей
A	90-100	5	Високий рівень	23-25
B	82-89	4	Достатній рівень	21-22
C	74-81	3	Середньо- достатній рівень	19-20
D	64-73	2	Середній рівень	16-18
E	60-63	1	Нижчий за середній рівень	15

Таблиця 4

**Критерії оцінювання знань студентів під час екзамену з навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»**

бали	Оцінка ECTS / рівень	Критерії
10-9	A / Високий рівень	Відповідь є цілісною, детальною, обґрунтованою та самостійною. У ній наведені приклади, використовується достатній обсяг коректно застосованої термінології. Здобувач освіти відповідає на додаткові запитання та демонструє глибокі знання з навчальної дисципліни. Висновки є логічними та переконливими. Практичне завдання виконує правильно, виявляючи творчий підхід.
8-7	B / Достатній рівень	Відповідь є змістовною, самостійною та містить приклади. Здобувач освіти допускає незначні помилки. Термінологія застосовується правильно та з розумінням. Висновки відповідають суті запитання. Практичне завдання виконує правильно.
5-4	C / Середньо- достатній рівень	Відповідь є самостійною, але недостатньо повною та аргументованою. Здобувач освіти наводить загальні приклади, а термінологія використовується лише основна. Висновки робить узагальнено та допускає значні неточності при відповіді на додаткові запитання. Практичне завдання виконує в цілому правильно, допускаючи незначні помилки.
3	D / Середній рівень	Відповідь є неповною та несамостійною. Здобувач освіти використовує термінологію некоректно та додаткові запитання залишаються без відповіді. Частково формулює висновки. Практичне завдання виконує, використовуючи стандартні способи і підказки викладача.
2	E / Нижчий за середній рівень	Відповідь свідчить про поверхнєве засвоєння навчального матеріалу. Здобувач освіти використовує лише базовий понятійний апарат, а додаткові запитання залишаються без відповіді. Не формулює висновки. Практичне завдання виконує з грубими помилками.
1	FX / Низький рівень	Відповідь демонструє поверхове та часткове засвоєння навчального матеріалу. Здобувач освіти використовує лише базовий понятійний апарат та допускає при цьому помилки, а додаткові запитання залишаються без відповіді. Не формулює висновки. Практичне завдання виконати не може.
0.5	F / Низький рівень	Відповідь відсутня або є неправильною. Здобувач освіти у поясненні основних понять дисципліни допускає серйозні помилки. Додаткові запитання залишаються без відповіді. Не формулює висновки. Відсутні уміння і навички вирішення практичного завдання.

Таблиця 5

Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Таблиця 6

**Критерії оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни
«Образотворче мистецтво з методикою навчання»**

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою навчання	Рівень	Критерії
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями.	Здобувач освіти: – дає правильні, точні, повні, ґрунтовні відповіді; – демонструє високий рівень знань в обсязі навчальної програми, демонструючи володіння матеріалом основних посібників і додаткових літературних джерел; – користується сучасною науковою термінологією; – творчо підходить до виконання завдань; – орієнтується у системі мистецьких понять, науково правильно їх тлумачить; – знає теоретичні аспекти дисципліни і розкриває їх глибоко і повно; – доволіно відтворює знання щодо основних розділів та тем;

			– вчасно, якісно і творчо виконує усі завдання самостійної роботи. У кількісному відношенні неточностей допускає не більше 5 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження.	Здобувач освіти: – відповідь на питання дисципліни недостатньо повна, але змістовна, підкріплена прикладами і власними судженнями; – на достатньому рівні володіє теоретичними знаннями з будь-якої теми дисципліни; – орієнтується в системі основних понять, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні; – розкриває окремі актуальні питання дисципліни, пов'язує їх із суміжними дисциплінами; – виявляє достатні теоретичні знання, підкріплює їх прикладами, але відсутня їх творча інтерпретація. При цьому студент демонструє знання матеріалу основного посібника і допоміжної літератури; – правильно і доцільно використовує наукову термінологію; – виконує не менше як $\frac{3}{4}$ % пропонованих завдань самостійної роботи. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 10 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Здобувач освіти: – демонструє недостатньо повну, але змістовну відповідь; – добре володіє теоретичними знаннями з дисципліни, які отримав із основної літератури і деяких фахових видань; – орієнтується в системі термінологічних понять, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні; – розкриває окремі актуальні питання дисципліни, пов'язує їх із суміжними дисциплінами; – виконує більшу частину завдань самостійної роботи; – відповідь на питання курсу недостатньо повна, але підкріплена прикладами і власними судженнями. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 20 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Здобувач освіти: – презентує неповну відповідь, помиляється у визначенні мистецьких понять; – не вміє обґрунтувати свої думки; – виконує менше половини пропонованих завдань для самостійної роботи; – виявляє знання та розуміння основних положень певного теоретичного питання, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки при цьому користується матеріалом основного посібника чи підручника; – у окремих формулюваннях не вміє глибоко і

			переконливо обґрунтовувати свої думки, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 40 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
Е	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчий за середній.	Здобувач освіти: – допускає помилки у визначенні мистецьких понять; – не вміє обґрунтувати свої думки; – виконує менше половини пропонованих завдань для самостійної роботи; – у окремих формулюваннях не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає не більше 50 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять із дисципліни.	Здобувач освіти: – виявляє незнання теоретичного матеріалу з дисципліни або демонструє поверхові знання; – ключові питання розкриваються неповно; – помиляється у визначенні основних понять; – незнайомий із сучасними педагогічними технологіями та їх використанням у освітньому процесі; – не наводить прикладів; допускає суттєві помилки у розв’язанні конкретних завдань; – не користується науковою термінологією; – не виконує більш як половину завдань самостійної роботи; – виявляє незнання більшої частини відповіді на питання, непослідовно викладає теоретичний матеріал, не ілюструє тези відповіді прикладами. У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає 60-70 % від загального обсягу матеріалу (100 %).
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Здобувач освіти: - не виконує завдання для самопідготовки до практичних занять; - не складає у встановлений термін самостійну роботу; У кількісному відношенні неточностей, помилок допускає 80–90 % від загального обсягу матеріалу (100 %).

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Ковальов О. Образотворче мистецтво в школі 1-7 кл.. Суми: ВТД «Університетська книга». 2019. 389 с.
2. Красовська О. О. Образотворче мистецтво з методикою викладання у початковій школі : навч. посібник. Львів : «Новий Світ», 2020. 292 с.
3. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 1-2 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf>
4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я., 3-4 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>
5. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б., 1-2 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyyan.pdf>
6. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Шияна Р. Б., 3-4 клас.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyyan.pdf>

Допоміжна література

1. Аторіна В.М. Становлення естетичного виховання особистості в епоху Просвітництва. *Наука, освіта та суспільство: тенденції, виклики, перспективи*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 1 лютого 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 7-8.
2. Аторіна В.М., Пилипенко Т.Д. Образотворча діяльність як засіб розвитку мистецько-творчої компетентності дошкільників. *Theory and practice of modern science: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the IV International Scientific and Theoretical Conference, October 28, 2022. Kraków, Republic of Poland: European Scientific Platform*. Р. 124-126.
3. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво : підруч. інтегрованого курсу для 3 кл. закладів загальної середньої освіти. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 129 с.
4. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво 1 клас. Київ : Освіта, 2018. 132 с.
5. Калініченко О. В., Аристова Л. С. Мистецтво 2 клас. Київ : Освіта, 2019. 141 с.
6. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
7. Ковальов О. Декоративно-прикладне мистецтво у школі. 1-7 клас: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2006. 144 с.
8. Ковальов О. Образотворче мистецтво в школі 1-7 кл.. Суми: ВТД «Університетська книга». 2019. 389 с.
9. Коновець С. В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва. Рівне, 2002. 75 с.
10. Коновець С. Творчий розвиток учителя образотворчого мистецтва». Рівне: Волинські обереги. 2009. 384 с.
11. Коновець С.В. Образотворче мистецтво в початковій школі. К., 2000. 79 с.
12. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 200 с.
13. Левчук Л.Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика: Навч. посіб. К., 2002. С. 128-226.
14. Любарська Л.М. Образотворче мистецтво. 2 кл. К., 2003. 127 с.

15. Любарська Л.М. Образотворче мистецтво. 3 кл. К., 2004. 112 с.
16. Любарська Л.М. Образотворче мистецтво. 4 кл. К., 2004. 160 с.
17. Малицька О. В. Образотворче мистецтво з методикою навчання: навч.- мет. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2016. 344 с.
18. Малініна А.О., Малиніна І.О., Гриднєва О.Ю. Великодній сувенір. Українська народна писанка: Навчально-методичний посібник. Х.: «Скорпіон», 2005. 48 с.
19. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: посіб. для вчителів. Харків: Веста: «Ранок», 2016. 256 с.
20. Масол Л. М. Нова українська школа: Методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах ЗЗСО на засадах компетентнісного підходу: навч.-мет. посіб. Київ, 2020. 160 с.
21. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М. Мистецтво : підруч. для 3- го кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Генеза, 2020. 136 с.
22. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Колотило О. М. Мистецтво 1 клас. Київ : Генеза, 2018. 129 с.
23. Масол Л. М., Гайдамака, О. В., Колотило О. М. Мистецтво 2 клас. Київ : Генеза, 2019. 121 с.
24. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початкових школі: Посібник для вчителів. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
25. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М.Масол, О.В.Гайдамака, Е.В.Белкіна, О.В.Калініченко, І.В.Руденко. Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
26. Мистецтво : підручник інтегрованого курсу для 1 класу закладів загальної середньої освіти / І. Б. Стеценко, С. М. Садовенко. Київ : Світоч, 2024. 112 с.
27. Мистецтво: особливості викладання в початковій школі: навчально-методичний посібник / автор-уклад. В. П. Мартинова. Харків: Друкарня Мадрид, 2019. 111 с.
28. Островський В. М., Федун Г. П. Мистецтво 2 клас. Київ : Богдан, 2019. 126 с.
29. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. К.: Освіта України, 2008. 274 с.
30. Паршук С. М. Образотворче мистецтво з методикою навчання: методичні рекомендації. 2020. 81 с.
31. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Т.: Навчальна книга – Богдан, 2003. 216 с.
32. Рожнова В.М. Проблема естетичного виховання особистості в науковій вітчизняній думці в добу Відродження. *Глухівські наукові читання – 2018. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук: матеріали VIII міжнародної інтернет-конференції молодих учених і студентів (м. Глухів, 4–6 грудня 2018 р.)* / відп. за випуск О. О. Вишник. Глухів, 2018. С. 397–399.
33. Рубля Т. Є, Щеглова Т. Л., Мед І. Л. Мистецтво 1 клас. Київ : Ранок, 2018. 143 с.
34. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька. Навчальний посібник Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2005. 360 с.
35. Сучасні підходи до уроку образотворчого мистецтва: навч.-метод. посіб. для вчителів образотвор. мистецтва / Т. М. Артюшенко та ін.; за заг. ред. Л. В. Серих. 2-ге вид. Суми: НІКО, 2015. 110 с.
36. Яремків М.М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Т.: Підручники і посібники, 2005. 112 с.

37. Kaynar Tanira, Ayse Cakir Ilhanb, Ayhan Ozerc, Zulfikar Denizd Teaching Visual Arts in Primary School Teaching Departments with Postmodern Art Education Approach. URL: <http://surl.li/iiugio>